

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Co[n]te[n]ta hoc libello Modus confitendi

Andreas <de Escobar>

Argentine, 1507

De usura

[urn:nbn:de:bsz:31-114204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-114204)

De Usura

¶ Et quia usura est species furti. ideo si aliquis fuerit usurarius: ad comunione copis chri nec ad ecclesiar admittat. nisi primo restituat usuras pceptas si eas soluere potuerit. extra. de usu. v. postq. huic etiā peccato imponit p cōfessorē pnia arbitraria postq soluit vel cū dederit cautionē de soluēdo. extra. de peni. et remis. de^o qui

¶ Colēs ydola z imagines faciēs ppter incātatiōes et sortilegia. ac diuinatōes tres annos peniteat ¶ Quicunq incantauerit ana thematizatus sit. xxvi. q. vii. si quis ariolos ¶ Presbiter sortileg^o debet priuari vel suspēdi. z laic^o priuet cōione corpis chri. extra de sortilegijs. c. ij. z in glo. sortilegus xl. diebus peniteat de sortile. c. i. et respiciēs astrolabia duob^o anis peniteat de sorti. c. ij. ¶ Si quis intrat domū cū magicis vel incantatiōib^o z qui consultit. annis v. peniteat. xxvi. q. v. c. qui diuinatōes. z. c. non liceat ¶ Item si quis sacerdos mortuo palium inuoluat x. annis peniteat. cū ser mētib^o et diaconus tres annis cū dimidio de conse. dist. i. c. neno

¶ Qui blasphemauerit deū et sanctos suos. pfectum virginē Mariam septē septimanis peniteat. et septē dieb^o dñicis. extra ecclesiaz exiētēs palium z calciamēta nō habeat z septē dieb^o in pane et aqua ieiunet et tres paupes reficiat. z. v. solidos soluat. etsi h^o facere noluerit eareat sepultura. ¶ Qui cōpulsus piurat tū cōpellens quam compulsus xl. dieb^o in pane et aqua peniteat et p septē annos penitentiā agat. xxij. q. vii. c. qui cōpulsus. ¶ Qui piurat in manib^o epī. vel sup cruce cōsecrata vno āno peniteat. et si ignoratē piurauerit iij. quadragenas in penitētia agat. xxij. q. v. c. ij. ¶ Si quis pro necessitate vlcā spūali p voto vel rebus redimēdis piurat. iij. annos vno in pane et aqua peniteat. xxii. q. ij. c. si quis coactus. ¶ Si q^o scienter false iurat vel aliū iurare cōpellit p xl. dies in pane et aqua ieiunet z p septē an. pe. xxij. q. v. c. iiii. z. c. si quis coactus ¶ Item si quis cōtra suū iuramētū in mortē dñi machinat arma relinquat et semp peniteat. z in fine vite sue eucharistiā recipiat ¶ Clerici q Epō iurauerint obediētā et postea cōtra ipsūz maliciose cōspirauerint curie sclari tradātur. xi. q. iiii. c. cōiurādo et. c. si quis sacerdotū ¶ Item si quis iurauerit sup scētā dei euāgelta vel sup altare vj. annis peniteat. et si in manib^o fratris vel presbiteri vel alteri^o hominis iurauerit et nō obfauerit tres annos peniteat.

¶ Item si nō seruasti diē dñicā vel alia festa ab ecclesia instituta. vij. diebus peniteas. ¶ Item si nō fecisti iuste iudiciū. aut si nō custodisti vel inuisti cōpatres cōmatres aut filias spūales. nec honoraisti vt debuisti septē dieb^o peniteas ¶ Si quis offendit patrem vel matrē verbis tantū. septē diebus peniteat. et si leui impulsione aut graui iniuria ventā perat. et per vnū annū peniteat

Si quis patrem aut matrem aut uxorem interfecerit nunquam
equiset. nec matrimonium contrahat et per annos carnes non comine-
dat nec vinum bibit. xxxij. q. ij. c. admonere. 2. c. quicumque extra de di-
uor. c. i. Et matris interfecto r. annis peniteat armis depositis
xxxij. q. iij. c. latronem

Qui occidit iudeum vel paganum. xl. diebus peniteat. l. di. c. quoniam
odij. Et homicidio voluntario ut dictum est septem annorum penitentia datur
xxi. q. i. c. predicandum. et. xxxij. q. i. c. hoc ipsum

Contrahens cum ea quam polluit. per adulterium. v. pe. xxx. q. i. c. si quem
Si quis cognoscit uxorem adulteram ante peccata penitentiam
duobus annis peniteat. xxxij. q. i. c. i.

Si quis furatur vel rapit rem ecclesiasticam restituat quadruplum
ecclesie et septem annis peniteat. et tres ex his in pane et aqua faciat
vij. q. ij. c. peccata. et xij. q. ij. c. de viro.

Episcopus homicida. xl. annis peniteat. et tres ex his in pane et
aqua faciat. l. di. c. si quis homi.

Si quis vomitum propter ebrietatem incurrerit. xl. diebus peniteat

Mulier dans partum alteri quam patri decem annis peniteat. extra de
peniten. et remis. c. officij.

Sacerdos qui interest clandestinis sponsalibus tres annos pe-
niteat extra de clamde. desponsa. c. ultimo.

Si quis per ebrietatem eucharistiam emouerit. si laicus fuerit. xl. si religio-
sus vel presbyter lxx. Et si episcopus lxxx. diebus peniteat. sed si causa infirmi-
tatis illud factum fuerit vij. diebus peniteat. vel detur penitentia arbi-
traria de con. di. v. c. si quis. xxxij. q. ij. c. qui bene.

Si mures comederint eucharistiam ex incuria seu negligentia sacer-
dotis xl. dies. pe. vel si p datur. xxx. q. ij. c. qui bene.

Si de sanguine christi stillauerit in terram. lingua lambatur. et tabu-
la siue terra radatur et igne concremetur et pannus lauetur et illa lotio a
presbitero sumatur. et xl. diebus. pe. de conse. dist. ij. c. si per negligentiam. Et
secundum Thomas dicitur. quod ille pannus comburatur et detur penitentia arbitra-
ria extra de peni. et remis. c. de qui. et xxxvi. q. vij. c. tempora. et extra de
peni. di. i. c. mensam

Si amissa fuerit hostia vel pars eius sacerdos. xxx. diebus peni-
teat. de con. dist. i. c. qui bene.

Si quis presbyter eucharistiam non debite custodierit. vel chrisma.
iij. mensibus ab officio suspendatur. et si nequandum aliquot acciderit gra-
uiori pene subiiciatur. extra de custo. eucharistie.

Falsarius monete vel regulatum aut instrumentorum siue contractuum
quod diu uiuat in pane et aqua se absteineat extra de verborum significa-
tione. c. nouimus

Si latro constiterit vel petat instanter confessionem sepeliatur in cimiterio.
et orietur pro eo. et detur ei corpus Christi. vij. q. vltima. c. finali.

De sanguine

De

Clericus qui canonicas horas secundum suam ecclesiam metro-
politana; non dicit sex mensibus puniatur. xij. di. c. de hys. z. c. vlt.
Episcopus ordinans clericum inuitum inspèdatur vno anno. lxxiij.
di. c. i. vel. lxxiij. di. c. ij.

Episcopus qui sit aliquos clericos vendidisse sacramenta et eccle-
sie ministeria. ac symoniã comississe si hoc non corrigit duob; men-
sibus suspendatur a cõmunionemisse. Et si presbiter fuerit quatu-
or mensibus. et si diaconus vel alius ordinat⁹ iudicis arbitrio pu-
niatur. i. q. i. quinquenniu

Item sciẽter rebaptizatus si pro heresi hoc fecerit vij. annis in om-
nibus sextis ferijs. et tribus quadragesimis in pane z aqua punia-
tur si vero ppter infirmitatẽ trib; annis peniteat. si vero propter ig-
norantiã nõ peccat. s; tñ nõ pmoueat nisi sit excellens persona. de
con. di. iij. c. qui his extra de apo. c. ij.

Itẽ Eps presbiter diacon⁹ sciẽter rebaptizatus peni. q̄ditu viuati
alij vero clerici et religiosi volẽtes ab hereticis rebaptizari xij. anis
peniteat scõm formã. de con. dist. iij. c. homines quos

Itẽ patron⁹ dilapidãs res eccleie excõicat. xvi. q. vij. c. filij s

Item qui hereticum scienter cõmunicat. iij. annos peniteat. Et si
ignorãter vno anno peniteat

Item qui pmisit hereticũ in ecclesia sua celebrare. si hoc fecerit iãgrã
ter xl. diebus peniteat. sed si hoc sciẽter et in abusione fidei fecerit.
xij. annis peniteat. xxiij. q. i. c. si quis dedit.

Itẽ incẽdari⁹ domoz vel agroz volũtarie restituẽs damnũ. iij. an-
pe. extra de iniurijs. et xxiij. q. vi. c. pessimã. bodie tamẽ iste talis a
solo papa absoluitur. extra de sen. excõ. c. tua.

Itẽ cõburens ecclesiam restituat ecclesiã et puniatur. xv. an. xxvij.
q. iij. c. si quis ecclesiam

Itẽ sacerdos reuelãs signo vel verbo vel alio quouisimodo cõfessio-
nẽ retrudatur in monasteriũ ad ppetuã penitentiã pagẽdaz. de pe.
et remis. c. omnis vtriusq; sexus vlt sp peregrinet de pe. di. i.

Sacerdos se defendẽs z latronẽ interficiẽs. ij. annis peni. extra d
homi. c. ij.

Clericus fur vel latro vij. annis peniteat. Laic⁹ vero. v. xvij. q. iij.
c. si quis clericus. z. c. peccata.

Excõicat⁹ presbiter celebrãs. iij. annos peni. xij. q. iij. c. de illis

Si q̄s falsificauerit mẽsurã vel monetã restituat. et p xxx. dies pei
in pane et aqua. extra de empti. z vendi. c. i. z. c. vt mensuram

Si quis in peccatũ recidiuauerit d; suspendi a cõmunionem corpo-
ris chri de pe. di. v. c. de hys. z. l. di. c. vlti.

Presbiter qui cantat missam et nõ cõicat vno anno pe. z per ãnu;
nõ celebret de con. di. ij. c. relatum

Si quis clericus manū mittens in Ep̄m vel presbiterū vel ecclesiā
vastās aut impugnās v̄l incendēs s̄q̄ peniteat z in monasterijs pe
nitentiam agat p̄peruā. xxij. q. ij. c. quisquis per dolum.

Si abbas v̄l abbatissa nō recepit p̄fessionē a monachis v̄l monia
libo post annū p̄batōis tādin in pane z aq̄ ieiunet. in cle. de p̄batō.
Ep̄s presbiter z diacon⁹ crimē capitale cōmittēs cartā falsificans
falsuz testimoniū dicēs. deponat et in monasterio retrudat̄ p̄pe/
tuo. l. dist. c. si Ep̄s. z. c. sequen.

Si quis per annū in excom̄municacione steterit priuet̄ om̄ibz bene/
ficijs suis. extra de eta. et quali. c. cū littere. z. xi. q. ij. c. missus z extra
de peni. c. vl.

Qui iniuriat̄ eccleie priuet̄ cōione illi⁹ extra de fo. cōpe. c. nullus
Qui nō potest absoluerē expensas litis puniatur arbitrio iudicis
extra de do. z. cōtu. c. finem litibus.

Quilibet fur aut latro primo restituat z tūc puniat̄. penitētia po
stea arbitraria. xij. q. ij. c. fraternitatis in glo. vlti. z. c. si quis. extra
de ele. c. q̄ sicut in glo. vlti. extra de symonia. c. licet.

Si quis iterat̄ peccatū prius cōfessum. penitētia sibi imponitur
extra de here. c. excoīcat⁹

Clerici latrones dep̄hensi aut in magnis criminibz culpati degra/
dent̄ et i monasterijs retrudatur extra de peni. c. tua

Gravissima pena puniūt̄ p̄sequēs hostiliter. Cardinalē sancte. Ro/
eccleie z sciētēs et cōfentiētēs extra de peni. c. felicitis. li. vi.

Graviter puniūt̄ q̄ pontificē v̄l ep̄m temere et iniuriose p̄cutit v̄l ca
pit. aut p̄siliū auxiliū v̄l fauorē dedit i cle. de peni. c. si q̄s suadente
Ille presbiter deponit̄ qui celebrat missaz in oratorio in domo sua
sine licentia ep̄i. de cōse. di. i. c. clericos. z. c. vnicuiqz.

Si Abbas vel prior dedit monacho aliquā possessionē firmā. ieiun/
et p̄ annū singulis sextis ferijs in pane et aqua.

Degradat⁹ celebrās priuat̄ cōione p̄peruo. l. di. c. accedens.

Si quis excoīcat̄ aliquē iniuste suspendit̄ vno mēse. z alia p̄ca pu
nitur extra de sen. exco. c. sacro.

Item aliū excom̄municās sine scriptis vno mēse suspendit̄. z si tūc ce
lebrauerit solus papa disp̄sat sup̄ irregularitate. extra de sen. exco
mu. c. cum medicinalis. li. vi.

Itē p̄ q̄libz p̄cto mortali vij. annoz penitētia imponit̄ a iure. xxij.
q. ij. c. hocipm. nisi alibi forsan maior reperiat̄ a iure expressa.

Itē p̄ peccatis venialibz sicut sunt comedere plus q̄z necesse ē aut bi
bere. vt ponit̄. xli. di. c. qd̄ dicit̄. aut loqui vel tacere plus q̄z non expe
dit vel exasperare. pauperē p̄tentē vel fabulis ociosis vacare siue
iocoſe vel inutiliter mentiri vel iurare vel opa misericordie nō ad/

implere et similia peccata venialia que clarus exprimuntur xxv
dist. §. talis ea. demum reuera pro istis venialibus dantur Pater noster
et alie orationes. et aspergatur aqua benedicta. vel audiat missas et benedictiones
sacerdotum et cetera que remittunt venialia. ut notatur de
penite. dist. iij. c. de quotidiana. et di. c. et tres autem. et. c. consecrata.
et di. iij. c. celebrandas. et. c. aquam. et di. iij. c. nequaquam. et de conse-
c. cum ad celebrandas.

Has autem penitentias quas temporibus antiquis patres nostri po-
suerunt. nos coram filij minores penitentiarum aliquando imponere ip-
sis penitentibus debemus vel saltem insinuare nobis confessis. alias pe-
nitentia dicatur esse falsa que non datur secundum canones si sit a cano-
nibus diffinita de peniten. di. i. c. falsas. sed tamen distinguitur quod aut
peccatum tibi confessum est publicum vel occultum. si sit publicum et maxime
scandalosum. certe tunc nec maior nec minor est danda penitentia
quam illa que ius exprimit. et illud intelligitur. xxvij. q. vij. c. sacerdos et
peni. di. i. c. nonnullis.

Possunt tamen minui consideratis circumstantiis criminum qua-
litate et quantitate officio. paupertate infirmitate consuetudine scanda-
lo temporis qualitate regionis complexione lacrimarum effusione
deuotione et contritione de conse. di. iij. c. de pe. Si autem peccatum
est aut tunc occultum tunc imponitur ei penitentia arbitraria. xxvij
q. ij. c. tempora. extra de officio legati. c. de causis. et de accu. c. super
his. presertim si non est diffinita a iure de pe. di. i. c. mensura. et. l. de
de hijs clericis. extra de sen. excō. c. deus qui. et. c. quantum

Et quia hodie in arbitrio sacerdotum statute sunt penitentie dan-
de confitentibus ideo primo pro grauibus peccatis occultis quibus
canones penitentiarum taxant ipsi penitentiarum ostendere debent et
confitentibus et dicere penitentiam iuris et canonum ipsi confitentibus. Et
quod pro quolibet peccato mortali septem annorum debet penitentiam age-
re. sed quia in hac vita non potest ipsam peragere. debet sibi ad mi-
num unum pater noster omni die dare vel concedat sibi indulgentias
elemosinas et orationes et omnium christianorum et passionem domini ihesu
christi. et sanctorum martirum et merita omnium sanctorum et indulgentias
ecclesie. Et quicquid boni fecerit vel mali patienter sustinnerit. etiam
dicat sibi. concedo tibi omnia ista et omnes remissiones orationes
et peregrinationes ac quecumque alia bona militantis ecclesie. que tibi
cedant in satisfactionem huius penitentie per me tibi iniuncte et in re-
missionem peccatorum tuorum. etiam si ista via confessor non incederit ali-
quid certe non adcrit ut notatur extra de peni. et remis. c. q. autem.

**Sed an possit confessor penitentias pro suo arbitrio modera-
re vel in totū remittere. z quid iuris si male fuerit eas arbitratus.**
L. dist. c. de hys clericis. z it. q. ij. c. ludouicum. extra de iudicijs. c. ac
si clerici. z c. rxiij. q. vi. c. tpa. z. c. bec sit extra. de sen. excō. c. ij. **Et de
peni. di. i. c. mensuram**

**Et si confitens fuerit infirmus. tunc si cantus cōfessor. q nō
det sibi penitentia. sed ostendit eam sibi. vt ponitur xxvi. q. i. p. totū
et q. vij. in summa. sic dicēdo. si esses sanus talē deberes penitentia
facere pro peccatis tuis. sed quia infirmus es. nō intungo tibi eam
sed quando conualueris agas eam vel venias ad me vel ad aliuz
sacerdotē. et de nouo recipias penitētia. si mouar' ex hac infirmi-
tate facias testamētū tuū et des tantū vel facis tot elemosinas da-
ri pro anima tua.**

**Ex predictis ostendit q quilibet confitēs debet eligere sibi sci-
entificū z discretū sacerdotē qui sciat penitentias iniungere alias
periculosum est sibi confiteri. quia nec excusat penitentē ignoran-
tia sacerdotis. nec eū excusat. quia licet sit absolutus a peccatis nō
tamen absolutus est a debito penitentie et satisfactoris. qz necessa-
rio optet q hic vel in purgatorio satisfaciat sicut dicit Januen. in
legenda mortuorum.**

**Aut penitentia data per confessorem est equalis peccato. aut
maior. aut minor. Si est equalis tunc vnū per aliud redimitur. si
vero maior sit. tunc illud quod plus facit cadit tibi ad maiore glo-
riam. si vero minor est sicut Augustinū impunitū deus nō dimittit
delictum. aut enim homo punit ipsum. aut deus ideo restat q pu-
niatur in purgatorio. Quia nullū malum impunitū et nulluz bo-
num irremuneratū. ergo peniteas in vita vt post mortē nō crucia-
ris vel torqueris pena inferni vbi nullius rei inuenitur moderatō
sed infinitoꝝ lamētationū in eū durat plaga et demonū correctō**

**Finis canonum penitētiales et sequuntur Casus
Papales et Epales perpulchri.**

D ij